

Erfgoed: Provinciaal subsidiereglement niet-beschermd waardevol onroerend erfgoed

Reglementswijziging – digitale infosessies 21/11 en
25/11/2025

**VLAAMS-
BRABANT**

kruispunt van vele werelden

Nieuw reglement: Provinciaal subsidiereglement niet-beschermd waardevol onroerend erfgoed

- **7 oktober 2025** - goedkeuring Provincieraad
- **13 oktober 2025** - sinds deze datum van toepassing

aanvragen enkel digitaal – gedurende het hele jaar:

- via <https://www.vlaamsbrabant.be/nl/premies-en-subsidies/ondersteuning-bij-het-waarderen-en-het-beheer-van-waardevol-onroerend-erfgoed-vlaams-brabant>
- via mail erfgoed@vlaamsbrabant.be

basis voor wijziging = evaluatie 2019-2024

Focus van huidig reglement blijft behouden

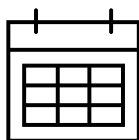
- **steden en gemeenten en kerkbesturen blijven ondersteunen bij beheer waardevol, niet-beschermd onroerend erfgoed en stimuleren tot:**
 - in kaart brengen en waarderen eigen patrimonium en het onroerend erfgoed op hun grondgebied
 - inzetten op preventief beheer - “voorkomen is beter dan genezen”
 - tijdig ingrijpen voor maximaal behoud van originele staat

Aanleiding voor aanpassing reglement

- **beschikbare middelen- zowel van provincie als van beheerder- gericht inzetten door keuzes te maken en prioriteiten te stellen**

binnen een strategische erfgoedvisie & een langetermijnplanning (dia 46 t/m dia 54)

geen subsidies voor wat al door andere instanties/overheden gesubsidieerd wordt (dia 54 en 55)

Aanleiding voor aanpassing reglement

- **beleidsverklaring provincie Vlaams-Brabant**

30 ambities 2026-2031 - # 24

- provincie zet in op onroerend erfgoed dat bijdraagt aan de leefbaarheid en het versterken van de eigenheid van de stad/het dorp/de regio

→ erfgoedbeheerders stimuleren tot duurzaam omgaan met hun waardevol erfgoed = inzetten op verlengen levensduur, herbestemmen bij leegstand en onderbenutting, behouden maatschappelijke relevantie, ...

Verloop van de presentatie

- **Algemene voorstelling reglement**
 - Els Deconinck
- **Voorbeelden voor wat subsidie mogelijk is**
 - Chris Forget
- **Extra info: Wat verstaan we onder een strategische erfgoedvisie**
 - Quinten Van Rompuy

Vragen steeds mogelijk via: monumentenwacht@vlaamsbrabant.be

* Wie kan aanvragen

Voorbeeld:
Halle, Lijkschouwershuisje -
Stedelijke begraafplaats

- een stad / een gemeente
- een OCMW
- een centraal kerkbestuur / (gefuseerde) kerkfabriek

met voorwaarde:

- houder van zakelijk of persoonlijk recht zijn
- draagt de kosten van diensten / werken

Voor welk niet-beschermd onroerend erfgoed - basisvoorwaarde

- niet-beschermd, uitz. onroerend erfgoed binnen beschermd stads-of dorpsgezicht zonder beheersplan
- bouwkundig, landschappelijk & archeologisch opgenomen in:
 - de wetenschappelijke inventaris - agentschap onroerend erfgoed = ruimer dan vastgesteld
 - de provinciale lijst = er worden geen nieuwe items toegevoegd
 - de inventaris van gemeente/stad& in gebouwd erfgoed: erfgoedelementen en cultuurgooederen
- bouwkundig, landschappelijk & archeologisch onroerend erfgoed is identiteit bepalend

Voorbeeld: Stad Halle, Lijkschouwershuisje

- staat sinds 22 mei van dit jaar op de provinciale lijst
- het monumentaal uitgewerkt lijkenhuis (1896 - architect Henri Jacobs Schaarbeek):
 - beeldbepalend voor de begraafplaats
 - als geheel een van de weinig gekende voorbeelden in Vlaams-Brabant.
- deze mortuaria (vanaf 19de eeuw) moesten aan zeer specifieke, vooral hygiënische vereisten voldoen voor wat betreft licht, lucht en klimaat, wat invloed had op hun indeling en opbouw (cf. dodenhuis op begraafplaats van Evere).

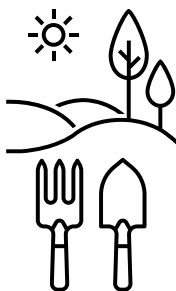

Bijkomende voorwaarden

BOUWKUNDIG ERFGOED - werken

- verplicht lidmaatschap bij Monumentenwacht: aanvraag lidmaatschap voor erfgoedobjecten
 - niet in wetenschappelijke inventaris agentschap onroerend erfgoed
 - niet op de provinciale lijst staan
- Monumentenwacht beslist autonoom over aanvaarding
- inspectierapport niet ouder dan 5 jaar

LANDSCHAPPELIJK ERFGOED: advies Regionaal Landschap

ARCHEOLOGISCH ERFGOED: advies provinciaal archeoloog

Bijkomende voorwaarden

- **ALLE ONROEREND ERFGOED**

voldoet minstens aan één van volgende voorwaarden:

- is van maatschappelijk belang;
- heeft een bestemming die vernieuwend is
- is op regelmatige basis open voor het publiek
- heeft in hoofdzaak geen commerciële functie

Voorbeeld: Stad Halle, Lijkschouwershuisje

- is van maatschappelijk belang / wordt ingezet voor een publieke taak/opdracht
 - begraafplaats van Halle centrum is van publiek belang, is toegankelijk voor het publiek en speelt een belangrijke rol in de maatschappij als plek voor rouwverwerking, herdenking en ontmoeting.
 - begraafplaats heeft ook een extra status vanwege zijn culturele of historische waarde. Het lijkschouwershuisje en aanhorigheden maken deel uit van de centrale toegangszone tot de begraafplaats en is bijgevolg beeldbepalend/herkenningspunt voor het geheel.
→ voldoet aan deze voorwaarde
- heeft een bestemming die vernieuwend is of er zijn plannen om er iets innovatief mee te doen
 - lijkschouwershuisje heeft oorspronkelijke bestemming verloren en is nu een logistieke ruimte voor het beheer van de begraafplaats
→ voldoet niet aan deze voorwaarde

Voorbeeld: Stad Halle, Lijkschouwershuisje

- is op regelmatige basis open voor het publiek; wordt gebruikt voor publieksactiviteiten
 - Lijkschouwershuisje en in uitbreiding de begraafplaats: worden opengesteld op Open Monumentendag 2027 binnen het thema 'Verborgен erfgoed' o.m. met begeleide parcours op de begraafplaats; indien passend in het thema gebeurt dit ook tijdens de komende Erfgoeddagen. Hiervoor is er een samenwerking tussen de verschillende stedelijke diensten: patrimonium, begraafplaatsen, cultuur en het streekmuseum Den Ast.
 - De ingegroende begraafplaats is permanent toegankelijk & is een doorgangszone en trage verbindingsweg tussen twee straten.
→ voldoet aan deze voorwaarde
- heeft in hoofdzaak geen commerciële of andere bestemming die economische opbrengsten genereert
→ voldoet aan deze voorwaarde

Bijkomende voorwaarden

- **KERKGEBOUW - cumulatieve voorwaarden:**
 - het gebouw is opgenomen in een goedgekeurd kerkenbeleidsplan
&
 - het gebouw heeft een herbestemming of het kerkenbeleidsplan bevat een stappenplan naar herbestemming (= een nieuwe, niet-kerkelijke functie)

- **ROEREND PATRIMONIUM in kerkgebouw:**
 - is opgenomen in een inventaris anders dan fotografische inventaris van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (opmaak en actueel houden van inventaris roerend erfgoed is wettelijk verplicht)

Voorwaarden aanvraag

- de aanvraag heeft het behoud en de instandhouding van onroerend erfgoed met maximaal behoud van origineel materiaal/toestand tot doel
- de diensten/werken waarvoor een tussenkomst wordt gevraagd zijn bij de aanvraag nog niet gestart
- het aantal onroerende goederen waarvoor een beheerder een subsidie en/of tussenkomst monumentenploegen kan aanvragen = 3 onroerende goederen per jaar

Waarvoor kan ondersteuning gevraagd worden

DIENSTEN

- opmaken of actualiseren van een inventaris en het waarderen van onroerend erfgoed
- door een deskundige, gekwalificeerde uitvoerder
- voor bouwkundig en landschappelijk erfgoed cf. de methodologie voor opname inventaris Agentschap Onroerend Erfgoed
- loonkosten zijn niet subsidiabel, behalve voor tijdelijke medewerkers die specifiek en beperkt in de tijd worden ingezet

DIENSTEN

Opmaken of actualiseren van een inventaris en het waarderen van onroerend erfgoed

Pepingen	Beert	PEP006	Elbeekstraat bij nr 7	***
Gekend onder naam		coördi	kadaster	23004A0420/00E002
Heiligen belangrijkst		inventari	☒ ingediend als waardevol/nr kapell	PEP06
Administratieve gegevens				
Statuut:	Eigenaar:	Erfpacht van:		
ID erfgoed (AOE):	sleutel bij:	Tijdelijk beheer ☐ Notar		
deel geheel:	onderhoud			
specifieke site	zichtbaar van openbare weg:	goed		
☐ herbouwd ☐ verdwenen ☐ verplaatst ☐ verdwenen in ☐ url toevoegen				
Historisch				
opdrachtgever:				
periode kapel:	voor 1860	datering huis/site:		
periode aanpassing:		periode nabije bouw/site:		
vergroting/verbouwing:		datering voorganger:		
Kaarten		periode vorige kapel:		
☐ Villaretkaart (1745-1748)		☐ Mariajaar 1954		
☐ Vandermaelenkaart (1846-1854)		raming renovatie:		
☒ Topografische legerkaart (1860-1873)		☐ project		
☒ Topografische legerkaart (1880-1904)				
andere kaarten:				
iconografie:				
Architecturaal				
type	pijlerkapel	glas:		
type:		voorstelling figu		
stijl		behandeling b		
belangrijk	baksteen	voegen:		
secundair		bekroning gevel:		
architect:		behandeling bin		
uitvoerder		vloertegels:		
Regnum Mariae (1956-jaren 197				
opschriften en signatures:				
Culturele goederen				

20220528 AMH

Clauwaert en Van Heukelom opname 2002

afmetingen:	wapenschild	☐
☐ Boerinnenbond (ca 1936)	foto	☐
☐ Boerenjeugdbond BJB	metaal	☐

VLAAMS-
BRABANT

Waarvoor kan ondersteuning gevraagd worden

WERKEN

- herstel- en instandhoudingswerken & preventieve werkzaamheden
- maatregelen om toegankelijkheid en bereikbaarheid te verbeteren
- dringende werken
- plaatselijk herstel van beperkte omvang

> door een reguliere aannemer / een erkend sociaal economiebedrijf
(= subsidie)

> door de monumentenploegen binnen raamcontract
(= tussenkomst in de werkuren)

WERKEN _ _ _ DAKWERKEN

Herstel- en instandhoudingswerken & preventieve werkzaamheden

tijdens de werken

na de werken

WERKEN _ _ _ REGENWATERAFVOER

Herstel- en instandhoudingswerken & preventieve werkzaamheden

WERKEN _ _ _ STRUCTUUR OPBOUW

Herstel- en instandhoudingswerken & preventieve werkzaamheden

voor de werken

na de werken

WERKEN _ _ _ MUURWERK

Herstel- en instandhoudingswerken & preventieve werkzaamheden

* WERKEN _ _ _ OPBOUW

Herstel- en instandhoudingswerken & preventieve werkzaamheden

tijdens de werken

na de werken

WERKEN _ _ _ OPBOUW

Herstel- en instandhoudingswerken & preventieve werkzaamheden

tijdens de werken

WERKEN _ _ _ BUITENSCHRIJNWERK

Herstel- en instandhoudingswerken & preventieve werkzaamheden

voor de werken

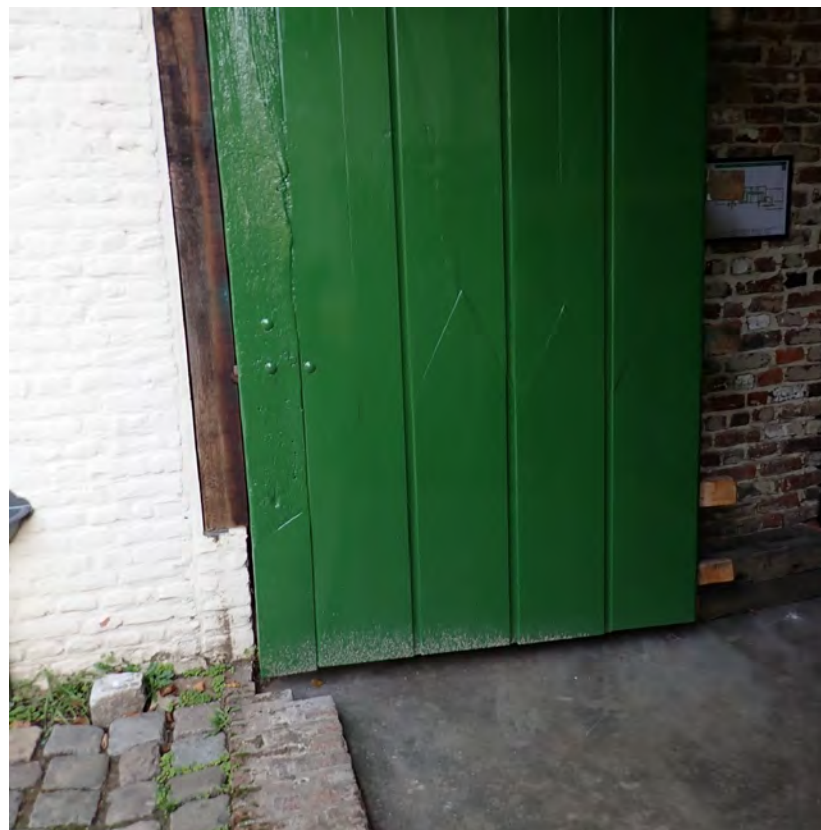
Tijdens de werken

WERKEN _ _ _ BUITENSCHRIJNWERK

Herstel- en instandhoudingswerken & preventieve werkzaamheden

WERKEN _ _ _ GLAS – IN - LOOD

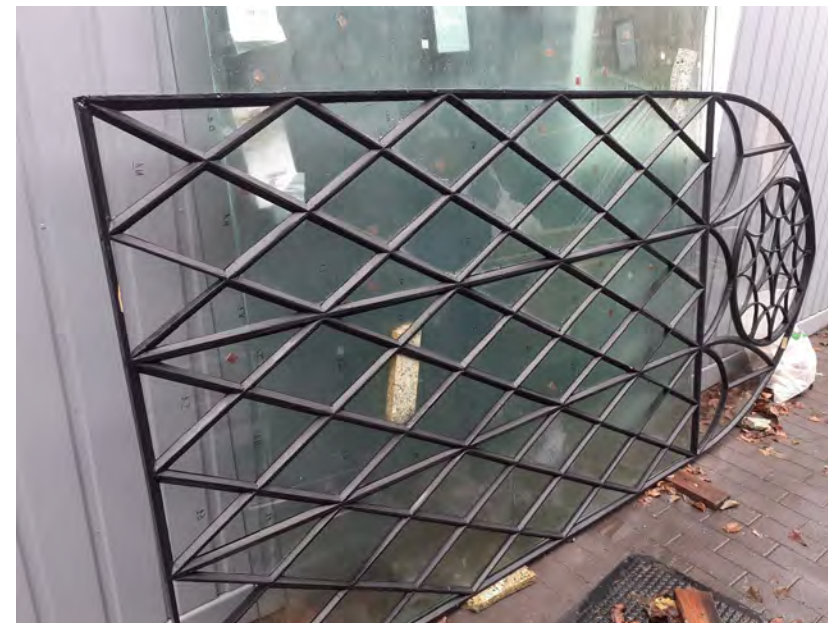
Herstel- en instandhoudingswerken & preventieve werkzaamheden

WERKEN _ _ _ GLASRAMEN

Herstel- en instandhoudingswerken & preventieve werkzaamheden

WERKEN _ _ _ MUURSCHILDeringen

Herstel- en instandhoudingswerken & preventieve werkzaamheden

voor de werken

na de werken

WERKEN _ TORENUURWERK

Herstel- en instandhoudingswerken & preventieve werkzaamheden

na de werken

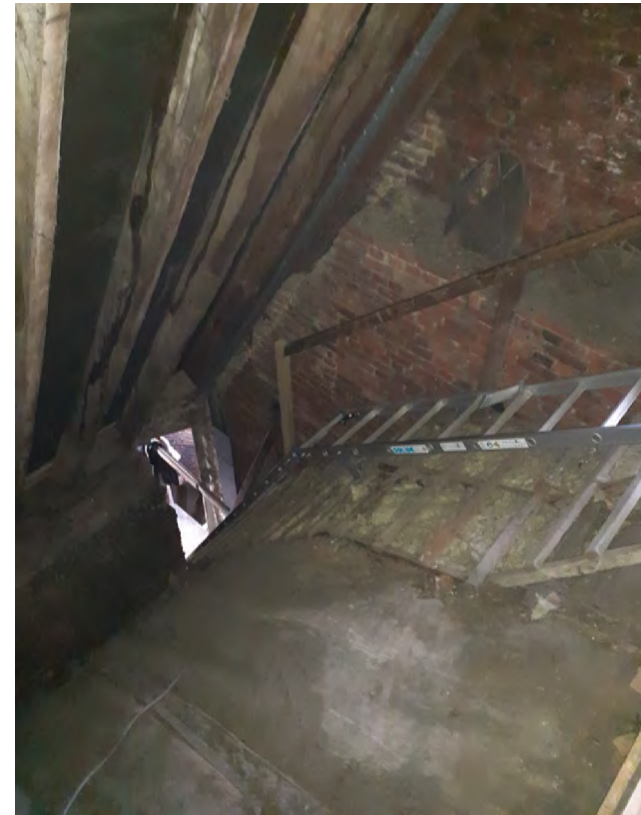

WERKEN

Maatregelen om toegankelijkheid en bereikbaarheid te verbeteren

voor de werken

na de werken

WERKEN

Maatregelen om toegankelijkheid en bereikbaarheid te verbeteren

voor de werken

na de werken

WERKEN

Maatregelen om toegankelijkheid en bereikbaarheid te verbeteren

voor de werken

na de werken

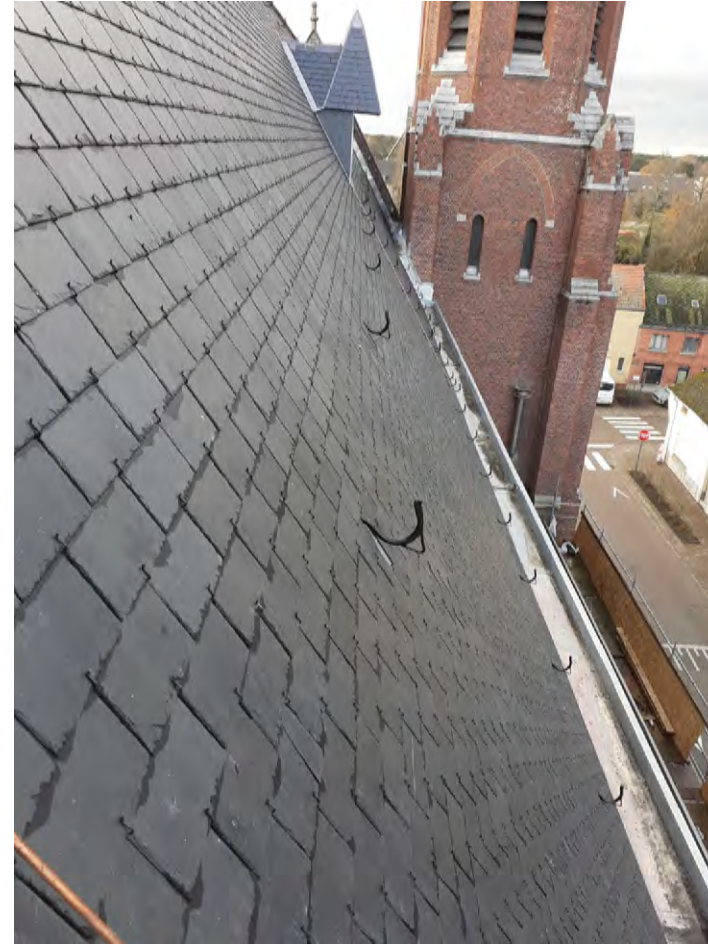

WERKEN

Maatregelen om toegankelijkheid en bereikbaarheid te verbeteren

voor de werken

na de werken

WERKEN

Maatregelen om toegankelijkheid en bereikbaarheid te verbeteren

na de werken

WERKEN

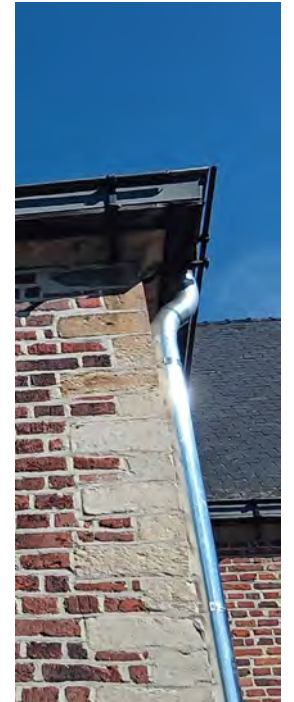
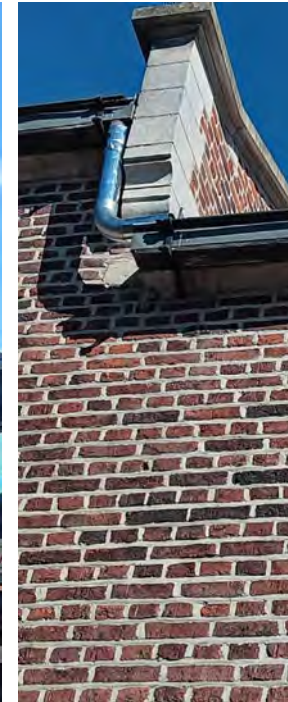
Dringende werken

voor de werken

na de werken

* WERKEN_ OMMURING

Plaatselijk herstel van beperkte omvang

voor de werken

tijdens de werken

WERKEN _ _ _ BEHANDELING CULTUURGOEDEREN

specifiek roerend patrimonium: beeld, schilderij, altaar, orgel

*Sint-Jorisbeeld
voor de werken*

na de werken

WERKEN_ BEHANDELING OPSTIJGEND VOCHT

Plaatselijk herstel van beperkte omvang

Voor de werken

tijdens de werken

WERKEN_ NIET MEER

Welke financiële tussenkomst

- **SUBSIDIEBEDRAG**

- percentage: 40% op bedrag kostenraming tussen 5.000 euro incl. btw en 40.000 incl. btw

→ toegekende subsidiebedrag → minimaal 2.000 euro incl. btw en maximaal 16.000 euro incl. btw

Welke financiële tussenkomst

▪ WERKUREN MONUMENTENPLOEGEN

- tot maximum 5.000 euro, excl. btw
- binnen gegund raamcontract met sociale clausule
huidig raamcontract loopt af in maart 2027
- voor werken van beperkte omvang
- voor werken aan klein historisch erfgoed
(kapel, grafteken, standbeeld, bron, ...)

langlopende onderhoudsenveloppe voorzien voor regulier, jaarlijks te herhalen werken is geschrapt

Inhoud aanvraagdossier

▪ **ALGEMEEN**

- ingevuld aanvraagformulier
- meerjarenplan voor volgende 5 jaar met motivatie hoe aanvraag kadert in strategisch erfgoedbeheer
- een offerte met beschrijving van werkzaamheden en producten, kostprijs per onderdeel en totaalbedrag incl. btw

▪ **SPECIFIEK**

- bij kerkgebouw: goedgekeurd kerkenbeleidsplan
- bij waardevol roerend erfgoed in kerkgebouw: inventaris (websitepagina, titel publicatie, kopie van opname in inventarisinventaris, ...)
- bij landschap: gunstig advies van Regionaal Landschap

Basis voor beoordeling aanvraag

- de mate waarin de aanvraag kadert in strategisch erfgoedbeheer van de aanvrager
- in hoeverre er rekening is gehouden met aanbevelingen en werkomschrijvingen in inspectierapport Monumentenwacht
- in hoeverre rekening is gehouden met het advies van het Regionaal Landschap

Vereffening subsidie

- toegekende subsidie wordt in één keer uitbetaald
- op basis van facturen en foto's na uitvoering
- met werfopvolging conform bepaling in toekenningsbesluit
- uiterlijk 1 oktober van jaar na toekenning of op uitdrukkelijk verzoek 1 oktober van 2de jaar na toekenning

Extra info – wat verstaan we onder een strategische erfgoedvisie

(Zie ook uitgebreid document ‘Erfgoedvisie’)

Wat is een erfgoedvisie?

Vastleggen van visies, ambities,...voor het beheer, behoud, en de herbestemming van het (onroerend) erfgoed

- vertrekken van waarden en doelstellingen om het praktische beleid te kunnen vormgeven.

Waar komen we vandaan en wat heeft ons gevormd? Wat beschouwen we als ons erfgoed en hoe willen we ermee omgaan? (Erfgoedvisie Oisterwijk)

Extra info – wat verstaan we onder een strategische erfgoedvisie

Belangrijke kenmerken van een erfgoedvisie?

- integraal
- geïntegreerd – complementair
- lange termijn
- communicatie met alle actoren/stakeholders
 - Intergemeentelijke OnroerendErfgoedDiensten (IOED's)

X Aandacht voor de duurzaamheidsdoelstellingen

Extra info – wat verstaan we onder een strategische erfgoedvisie

Hoe visie tot stand brengen?

Zelf instrumenten ontwikkelen:

- aangepast aan de eigen situatie en context
- vaak kan een bestaande *tool* aangevuld worden met een eigen instrument van de gemeente
 - eigen inventaris uitwerken/aanvullen
 - erfgoedkaart ontwikkelen
 - gemeentelijke erfgoedraad
 - ...

Extra info – wat verstaan we onder een strategische erfgoedvisie

Hoe visie tot stand brengen?

- steunen op bestaande tools / expertisecentra / organisaties:

Inventaris

Vlaanderen
is erfgoed

PARCUM

Platform Toekomst
Parochiekerken

PARCUM vvsg

IOED's

REGIONALE
LANDSCHAPPEN

monumentenwacht
Vlaanderen vzw

Landelijke
Gilden

VLAAMS-
BRABANT

Extra info – wat verstaan we onder een strategische erfgoedvisie

Hoe kan visie behoud van erfgoed stimuleren?

- financiële initiatieven
- meenemen in beleid kernversterking, in ruimtelijke ordening
- publieksgerichte initiatieven: Erfgoedprijs?
- uitwerken van een infoloket binnen de gemeentelijke administratie
- ...

Extra info – wat verstaan we onder een strategische erfgoedvisie

Hoe ontsluiten?

Voorbeelden:

- deelname aan publieksdagen - Open Monumentendag, Erfgoeddagen, Archeologiedagen, Open Kerkendagen...
- inschrijven in toeristisch aanbod - openstellen van het erfgoed
- opstellen van een 'erfgoedkaart'
- bewoners betrekken bij/informereren over restauratie patrimonium
- opleiden van gidsen + erfgoed- wandelingen organiseren in de gemeente
- betrekken scholen
- ...

Voorbeeld: Stad Halle, Lijkschouwershuisje

- Inventariseren, waarderen en selecteren
 - *"De **inventarisatie** ... en systematische revalorisatie van kapellen..."*
 - *"Invoer kapellen in de **wetenschappelijke inventaris** van het agentschap onroerend erfgoed"*
 - *"**Inventaris** en **waardering** binnenstad Halle..."*
- Complementair met ruimtelijk beleid
 - *"Belang van erfgoed binnen **ruimtelijk beleid** van de stad door inzetten op de renovatie..."*

Voorbeeld: Stad Halle, Lijkschouwershuisje

- Beheer van patrimonium

- *"Systematisch aanpak **onderhoud** van eigen patrimonium: verschillende dossiers **onderhoud** en **restauratie**:..."*

- Ontsluiten

- *"**Ontsluiten** door online geoloket begraafplaatsen"*
- *"**Toeristische ontsluiting** van de kapellen..."*

Extra info voor kerkbesturen – subsidie Vlaanderen

- Aanvraagdossiers voor (gewezen) gebouwen van de eredienst/vrijzinnigencentra: indeling in onderstaande categorieën en in dalende volgorde van prioriteit:
 - studies voor herbestemming en nevenbestemming
 - aanpassingsinvesteringen voor nevenbestemmingen tot een subsidiebedrag van 250.000 euro
 - noodzakelijke basisinvesteringen die een herbestemming mogelijk maken tot een subsidiebedrag van maximaal 250.000 euro
 - renovatie (bestaat uit een bijkomende indeling met verschillende prioriteit)
 - aankoop en verbouwing en aanpassingsinvesteringen voor nevenbestemmingen vanaf een subsidiebedrag van 250.000 euro
 - nieuwbouw

Extra info voor kerkbesturen – subsidie Vlaanderen

- subsidie bedraagt maximaal 30% van de kostprijs - inclusief btw - van de subsidiabele werken, verhoogd met 7% als tussenkomst voor de algemene kosten.
- berekening op basis aanvraagdossier: bedrag minder dan 15.000 euro wordt niet toegekend
- bij herberekening subsidiebedrag op basis gunningsdossier: bedrag minder dan 12.000 euro wordt niet toegekend

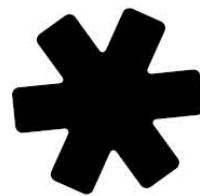
Minimumbedragen niet van toepassing bij werken om veiligheidsredenen, bliksemafleiding, elektriciteitswerken, de vernieuwing van centrale verwarming of een studie.

Vragen?

Mailen naar:
monumentenwacht@vlaamsbrabant.be

**VLAAMS-
BRABANT**

kruispunt van vele werelden